

LIBRIS

We know
books

Coranul

Traducere din arabă:
Dr. Silvestru Octavian Isopescu
(1910)

care însă, pe timpul lui Mohamed, degradase și se risipise cu totul. Pe lângă Allah, zeul cel mai înalt, care juca, e drept, un rol secundar, avea fiecare seminție și zeul său propriu. Îngerii se considerau și se adorau drept fiicele lui Allah, și pe lângă ei mai venea încă o treaptă mai joasă de ființe supranaturale, duhurile (arabește: Gjinn, genii), care erau demoni buni sau răi, de bună seamă personificări ale puterilor naturii.

Pe lângă acestea, mai credeau arabii încă și în fermecătoare și fermecători, dar cu privire la credința în Lumea de Apoi, la viața de după moarte, la ei se păstrau numai puține urme. Pe timpul lui Mohamed, în privința religioasă domnea un indiferențism foarte mare și ideea de Dumnezeu, cea înainte mult mai curată, se redusese la superstițiuni și la un fetișism cras, încât un contemporan al lui Mohamed se exprima: „Unde vedeau ei o piatră, se închinau la dânsa, iar dacă lipsea, mulgeau o cămilă peste o movilă de nisip și se închinau la aceasta”. Unul dintre cele mai însemnate obiceiuri ale adorării îl constituiau la ei pietrele sfinte, întocmai ca și la cele mai multe popoare semitice; de o considerare deosebită însă se bucura la o mare parte a semințiilor arabice meteorul cel negru din Kaaba, templul cel pătrat din Mekka în Higjās. Acest meteor părea să fi fost adus lui Avraam de îngerii din rai, când a rezidit el Kaaba, pe care o zidise întâi Adam, după un prototip ceresc. Meteorul însuși se credea că a fost alb la început. În fiecare an se organizau pelerinaje mari la Kaaba, al cărei tărâm era declarat sacrosanct atât pentru oameni, cât și pentru animale. În Kaaba însăși, cultul celorlalte zeități arabice era centralizat, ca într-un „pantheon”, deoarece chipurile tuturor zeităților semințiilor arabice erau așezate după numărul zilelor anului, lângă chipurile lui Avraam și Israel. Pe când adorarea Kaabei deriva din vechimea cea mai căruntă, orașul Mekka sau Bekka data din timpuri mai noi. În secolul al V-lea al erei creștine Kusai, un strămoș al lui Mohamed, în alianță cu Koreișii, un ram al seminției beduinice Kināna, răpi Kaaba de la păzitorii ei de pe atunci și înduplecă pe Koreiși să se sălășluiească în valea mekkană cea fierbinte de arșița soarelui și neroditoare. Păzirea Kaabei, precum și privilegiul de a-i îngriji pe peregrini cu provizii și apă rămăseră în familia lui Kusai cu drept de moștenire, din care familie își câștigară cea mai mare glorie două case, și anume casa Abd Șem, de la care derivă califii omaiadi, și casa Hășim; aceasta din urmă, pe timpul lui Mohamed, ajunsese la mare sărăcie în urma dărniciiei ei mărinimoase.

II. Mohamed

În anul 570 sau 571, după părerea comună: la 20 aprilie, în anul elefanților – numit astfel în urma elefanților din oștirea negusului Abraha din Abissynia, care a purces contra Mekka –, s-a născut Mohamed (resp. Mahomed), un strănepot al lui Hășim, ca fiul lui Abdallh și al Aminei. După o tradițiune, tatăl său murise încă înainte de nașterea sa, după alta, doi ani în urmă. Mohamed, deși rămas în sărăcie, după moartea tatălui său – moștenirea sa consta numai în cinci cămile și o roabă –, totuși a fost crescut, după felul orășenilor fruntași, de o doică, în aerul proaspăt al pustiului, în corturile acelei doice, care se numea Halima. Deoarece el încă din fragedă tinerețe suferea de afecțiuni nervoase, ceea ce pe timpul său se numea îndrăcire, doica îl aduse înapoi la maică-sa. Când era el de 6 ani, muri maica, și bunicul său, Abd El-Mottalib, îl luă la sine și-l crescău mai departe, cu multă dragoste, timp de doi ani, după care muri și-l incredință pe băiat episcopiei unchiului său Abu Tălib. Acesta avea însă familie numeroasă și era sărman: ca să-și câștige pâinea zilnică, trebuia ca tânărul Mohamed să se năimească pe la mekkanii cei avuți, ca păstor de oi și capre. După tradițiunea care poartă caracterul unei legende, nu-i exclus să-l fi însoțit el acum, în vârstă de 9 ani, pe unchiul său într-o călătorie comercială în Siria și acolo să-i fi profetit un călugăr mărirea sa ulterioară.

Când era Mohamed în etate de 25 de ani, se făcură mari schimbări în situația sa exterioară, prin aceea că el intră în serviciu la o văduvă avută și nobilă, cu numele Chadigia, și întreprinse pentru ea mai multe călătorii comerciale, cu bună seamă însă, ca vizitiu la cămile. Chadigia, deși era acum în vârstă de 40 de ani, totuși află multă plăcere la Mohamed și se căsătorii cu el. Deși între ei erau cincisprezece ani deosebire de vârstă, totuși au trăit foarte fericiți în acea căsătorie, binecuvântată cu șase copii, doi băieți și patru copile, dintre care însă băieții muriră de timpuriu. În amintirea băiatului celui mare, Mohamed își puse numele Abul-Kâsim, *i.e.* tatăl lui Kâsim. În această a doua perioadă a vieții sale avu el o dată și prilejul să se manifeste în public, când, la rezidirea Kaabei, se iscă o ceartă de rang între diferitele familii, și anume cine să aibă cinstea de a ridica piatra Kaabei și de a duce la locul ei. Mohamed decise cearta într-acolo ca piatra să se pună pe un covor și să se ducă de toate căpeteniile familiilor. Din mulțumire față de unchiul său, Abu Tălib, luă el pe fiul acestuia Aii la sine și-l căsătorii cu fiică-sa Fătme, prin care se străplântă neamul său în cei doi fii nenorociți ai săi, Hasan și Husein. Aii deveni pe urmă al patrula calif. De altfel, știm numai foarte puțin din acest răstimp al vieții lui Mohamed, mai cu seamă ne lipsește orice știre vrednică de credință cu privire la dezvoltarea sa interioară. Din împrejurarea că el pe al doilea fiu al său l-a numit Abd El-Manaf, servul lui (idolului) Manaf, rezultă că el pe timpul nașterii acestuia încă nu se lepădase de credința părinților și concetățenilor săi. Afară de aceasta ni se mai comunică despre el că era un om cu totul cinstit și din toate părțile stimat, încât căpătă conumele El-Amin, cel credincios (fidus).

Cu privire în înfățișarea sa, ni se spune că el era de statură mijlocie, dar impunătoare. Pe capul său mare avea păr negru, puțin creț, sub gene lungi și grele sclipeau neîncetat ochii cei negri, nasul se ridica în forma ciocului de seceră din fața sa ovală, gălbuie, înconjurată de o barbă deasă. Capul său era postat pe umeri largi și el avea un piept puternic și totuși era de statură mai mult zveltă. Când umbla, mișca vioi întregul corp, ca și când s-ar fi coborât de pe un mal. Deși era puternic și bine făcut, totuși avea o constituție nervoasă și din copilărie suferea de afecțiuni epileptice sau mai bine zis isterice, îmbinate cu halucinații. Dureri fizice nu putea suferi și, deși legea sa a răspândit-o prin sabie, totuși nu se poate zice că a fost viteaz. De asemenea, nu suferea miros rău și se parfuma cu aromatele cele mai alese. Temperamentul său era aplecat spre melancolie, totuși era amabil, elocvent și cu mare popularitate. Între umeri avea un semn curios: pecetea profeției. În care timp și prin care împrejurări ajunsese Mohamed la indoilei și lupte religioase, nu se poate constata. O influență hotărâtoare seamănă să fi avut asupra sa Varaka, un neam al soției sale, și Zeid Ibu Amr, care, amândoi, țineau de acea grupă mică de oameni ce, văzând corupția religiei populului lor se străduia să ajungă la o cunoștință mai adevărată religioasă și ajunseră așa la monoteism, trecând sau la iudaism, sau la creștinism, sau, în fine, formându-și un deism propriu. Erau anume mulți jidovi în Arabia, care pribegiră încolo, după ce-și pierdură independența politică în Palestina și se arăbiseră cu totul, până la legea lor, pe care și-o păstrară curată. De asemenea, se aduse la Mekka, prin sclavi abissynici, și creștinismul, deși într-o formă cu totul degenerată: icoana preacuratei era pusă în Kaaba lângă idoli semințiilor arabice, iar orașul Nagjran în Iemen era rezidența unui episcop creștin, și semințiile arabice de lângă hotarele Siriei asemenea primiseră creștinismul. Mohamed n-a cunoscut nicicând Sfânta Scriptură, nici Testamentul Vechi, nici Testamentul Nou, ci auzise numai istorii de la jidovi și creștini, primele pline de fabule rabbinice, iar celelalte amestecate cu legende apocrife. Deși cunoștințele sale despre iudaism și creștinism erau foarte reduse, totuși sufletul său se zgudui și se aprinse la ideea despre un Unic Creator al lumii, despre profetism, precum și la învățătura despre învierea și Judecata de Apoi. Zeii crăenilor săi deveniră pentru el niște idoli fără fond și adorarea lor i se părea urâciune; și, cu cât se adâncea cunoștința sa despre Dumnezeu, cu atât mai spurcat i se părea păgânismul populului său și cu atât mai mult îl cuprindea dorința să restabilească credința cea adevărată a patriarhilor Avraam și Ismael. Adesea se retrăgea în singurătatea sălbatică a munților și stătea acolo pe gânduri. Asceza și privegherile peste noapte măriră nervozitatea sa, visuri și halucinațiuni îl iritară până la boală și într-o zi, când se afla el pe muntele Hira, în anul al patruzecilea al vieții sale, în anul 610, în luna Ramadin, i se arătă deodată arhanghelul Gavriil și strigă către dânsul: „Citește!“ Răspunzând el apoi că nu știe citi, îl provocă îngerul de trei ori să citească și îi făcu prima revelațiune, rostind către el cuvintele conținute în primele cincini versuri ale surii 96, care sună cum după urmează:

Citește! În numele Domnului tău, care a făcut,
A făcut pe om din sânge încheșat,
Citește! căci Domnul tău e prea bun,
El este cel ce [ne-]a învățat [să purtăm] condeii,
L-a învățat pe om ceea ce n-a știut.

Plin de spaimă și de groază că ar fi îndrăcit, se grăbi Mohamed acasă la Chadigja și-i istorisi pățania sa. Ea îl mângâie, însă el totuși rămase chinuit de gânduri negre și așteptând o manifestare nouă a îngerului. Acesta însă nu se mai arată, și Mohamed se purtă acum cu gândul să se arunce din vârful unei stânci purpurii, spre a pune capăt indoielilor. În fine, după un răstimp de aproape trei ani, numit Fatra, îi apărură iarăși arhanghelul Gabriel în glorie cerească. Tremurând de iritare, se grăbi el acasă și o provocă pe Chadigja să-l acopere cu mantaua sa, ca de obicei, când avea afecțiuni nervoase. Zăcând în astă stare, auzi el cuvintele surii 74, 1-7:

O, tu, acoperitule,
Scoală-te și îndeamnă,
Și pe Domnul tău îl preamărește,
Și hainele tale le curățește,
Și de spurcăciune fugi:
Și nu dăruie ca să capeți mai mult.
Și așteaptă-l cu răbdare pe Domnul tău.

Această descoperire o ținu el de sfințire pentru dregătoria profetică și conștiință neștrămutată, cum că el ar fi trimisul ales de Dumnezeu ca să restituie religia lui Avraam, ca binevestitor pentru cei credincioși și iertător pentru cei necredincioși, nefiind înzestrat cu altă putere minunată decât cu versuri din Coran, recitate în extaz, îi dă puterea să sufere ocară, batjocură, dispreț și prigonire, să părăsească orașul său de baștină, să ia în ajutor viclesug, înșelăciune și forță, până reușește să intre ca biruitor în Mekka și să consolideze sub steagul Islamului semințiile arabice pururea dezbinată și să formeze din ele o comunitate războinică și vitează, care, după o sută de ani după moartea sa, domnea în cea mai mare împărăție pe care o văzuse lumea până atunci.

La manifestarea sa ca profet în public, află Mohamed dintru început numai puțină încredere. Chiar propria sa familie, mai cu seamă unchiul său Abu Lahab, căruia i-a anunțat pieirea în sura 111, se întoarse de la el. Numai Chadigja, fiucele sale, tânărul văr al său Ali și libertinul și fiul său adoptiv Zeid și puțini alți mekkani credeau în misiunea sa. Între oamenii mai cu vază din Mekka își câștigă el dintru început numai doi adepți, pe cinstitul și avutul negustor Abu Bekr, primul calif după el, care în timpul indoielilor și luptelor sufleteste ale lui Mohamed, i-a fost acestuia prieten și mângâietor și pe tânărul Othmân, mai pe urmă al treilea calif, care i se alătură mai puțin din încredințare decât mai mult ca să câștige mâna mândrei Rukeia, fiica lui Mohamed. Ceilalți credincioși se formau în prima linie din sclavi, între care abissinianul Bilâl, primul Muezzin al comunității și din femei, pe care le câștigase Chadigja.

Koreiții la început nu-și prea băteau capul de mișcarea religioasă cea nouă. Unii, precum El-Valid și Abul-Hakam Amr, numit de Mohamed Abul-Gjahl, tatăl prostiei, căutau să-l facă de răs, cerând de la el minuni sau pedeapsă amenințată; alții îl țineau de un înșelător, sau de un poet „săltat“ sau chiar de un îndrăcit. Oamenii mai serioși însă îl țineau de un adept al bărbaților, ca Varanka, Zeid Ibn Amr etc, al așa-numiților Hanifiți. Câștigând Mohamed încredere tot mai mare, natural că aceasta era în detrimentul material al Koreișților, fiindcă aceștia trăiau mai cu seamă din veniturile la peregrinii care veneau la Kaaba ca să se închine idolilor pe care Mohamed îi declarase ca

deșertăciune. De aceea, creșteau mereu ura și dușmănia Koreișților contra lui Mohamed și ei căutară să-l înduplece pe Abu Tâlib, unchiul lui Mohamed, ca el să-i retragă scutul, ceea ce însă Abu Tâlib nu voia nici într-un chip, deși el însuși nu credea în misiunea lui Mohamed. Așa s-a pornit o prigonire contra credincioșilor, la care aveau cel mai mult să sufere sclavii cei fără scut și muierile. Unii dintre sclavi, cum e bunăoară Bilâl, fură răscumpărați de avutul Abu Bekr, pe alții îi sfătui Mohamed să tăgăduiască în fața lumii. În fine, le dădu sfatul să pribegască în Abissinia, așa că, în ciuda Koreișților, fugiră încolo, cu timpul, cam o sută de suflete și prin aceasta se zădărnici o suprimare a mișcării. O solie la negusul Abissiniei, ca să-i extrădeze pe pribegi, rămase fără efect, pentru că acesta fu câștigat de ei la un colocviu religios, în decursul căruia citară ei mai multe cuvinte relative la Isus. În urma înverșunării ce crește mereu în contra sa, Mohamed începu să șovăiască și se lăsă înduplecat la o pactizare. Koreișții anume îi făgăduiră că-l vor recunoaște drept trimis al lui Dumnezeu, dacă și el va recunoaște cele trei zeități de căpetenie ale semințiilor învecinate, și anume zeitățile: Allât, Manât și El-Uzza. Când recită apoi Mohamed sura 53, zise el, ca vv. 19–22 ale acestei sure, cuvintele următoare:

Ce credeți despre Allât și El-Uzza
Și Manât, a treia după ele?
Acestea sunt lebede ce zboară sus
Și în mijlocirea lor să se nădăjduiască!

Însă, chiar a doua zi, îl cuprinde căința. El se înfățișă din nou înaintea poporului și declară cuvintele din vv. 21 și 22, ca inspirație satanică, și le schimbă apoi astfel cum sună ele astăzi.

Această revocare înmulți numai înverșunarea contra lui, totuși nu cutezară contrarii lui să întreprindă ceva împotriva sa, deoarece familia sa îl scutea cu credință. Într-aceea veni vestea la Abissinia că Mekka întreagă s-ar fi convertit și unii dintre pribegi, între care și Othmân, se pregătiră de reîntoarcere. Ajungând la Mekka, văzură însă că treaba stă mult mai rău înainte, așa încât ei iarăși se întoarseră la adăpostul lor în Abissinia. În aceste vremuri grele, câștigă Mohamed încă doi adepți cu influență mare: pe unchiul său viteaz Hamza și pe tânărul și înfocatul Omar, pe urmă pe al doilea calif, care până acum a fost un contrar aprig al lui Mohamed, de acum înainte, însă împreună cu acesta și cu Abu Bekr a devenit unul dintre căpeteniile Islamului. Întărit prin sucurs și îndemnat de Omar, ținu Mohamed, împreună cu credincioșii săi, serviciu public înaintea Kaabei. Dar și dușmanii săi nu stăteau cu mâinile în sân. Deoarece casa Hașim nu putu fi înduplecată să-i retragă scutul lui Mohamed, o excomunicară ei, abstrăgând de Abu Lahab, și opriră conubiul și comerțul cu această casă, iar documentul de excomunicare îl atârnară în Kaaba. Mai bine de doi ani dură excomunicarea, în care timp întreaga casă Hâșim, credincioși și necredincioși se retraseră în valea îngustă Abu Tâlib, înspre răsărit de la Mekka, împreună cu averile lor și numai în decursul peregrinajului și al lunilor sfinte puteau ei îndrăzni să părăsescă adăpostul lor. Ajungând casa lui Hâșim prin aceasta la mizeria cea mai mare și îndurându-se de ei mulți mekkani înrudiți cu ei, excomunicarea fu ridicată după cei doi ani. Poziția lui Mohamed însă prin aceasta nu se îmbunătăți. Credincioșii începură să șovăiască după atâtea nevoi, prozelitii nu mai veneau aproape deloc și, spre a mări întristarea lui Mohamed, muri în vremea aceea Chadigja,

soția sa cea credincioasă, numită „maica credincioșilor“, și unchiul său nobil Abu Tâlib, încât Mohamed din timp în timp trebuia să caute chiar scutul unchiului său urât Abu Lahab. În această nevoie, căută el scut la Thakifitii în orașul Taif la hotarul de la Negj, care oraș rivaliza cu Mekka. El însă fu alungat cu lovituri de pietre, și, obosit și rănit, se întoarse el, fără să calce Mekka, până ce nu fu asigurat de scutul unui mekkan cu vază. În timpul fugii sale de la Taif, avu el o viziune, în care se grămădeau duhurile în jurul său mărturisind Islamul (conf. sura 72). Cu puțin mai târziu căzu viziunea nocturnă sau visul în care fu dus Mohamed până la Ierusalim și fu ridicat până la cerul al șaptelea la lotosul peste care nu se mai poate trece. După moartea Chadigjei, se căsătorii el cu o văduvă a unui credincios și se logodi cu Așa, fiica lui Abu Bekr, când era ea în vârstă de 8 ani și o luă în căsătorie, când ajunse la 10 ani. Așa avu mai târziu, între toate muierile lui Mohamed, cea mai mare influență asupra acestuia și chiar și în istoria ulterioară a Islamului a jucat un rol destul de trist.

În nevoia cea mai mare, după multe și îndelungate necazuri, îi surăse, în fine, și profetului norocul! În vremea unui pelerinaj la Mekka, reuși Mohamed să câștige pentru învățătura sa câțiva peregrini din orașul Iathrib. Acest oraș era la început în mâinile unor seminții jidovești, însă, pe la finele secolului al V-lea, fu cucerit de seminții arabe, imigrate din sud, și anume de semințiile Aus și Chazragj. Însă jidovii rămaseră în Iathrib și așa trecură mai mulți arabi la jidovism, alții cel puțin se făcură cunoscuți cu învățătura judaică despre unicul și adevăratul Dumnezeu și despre așteptarea lui Messia, așa că propovăduirea lui Mohamed ajunse pe pământ roditor. Afară de aceea, orașul Iathrib nu se afla tocmai bine cu Mekka, iar semințiile Aus și Chazragj erau în ceartă continuă, încât îl doreau pe Mohamed ca împăciuitor. Pe vremea peregrinajului următor, avu Mohamed o întâlnire cu doisprezece bărbați din cele două seminții indușmănite la Akaba, care este cam la mijloc între Mekka și Iathrib, și acolo se îndatoriră acei bărbați să primească învățăturile fundamentale ale Islamului. Totodată, trimise Mohamed împreună cu aceștia la Iathrib ca predicator și cititor de Coran pe adeptul său Muzab, care de curând se întoarse din Abissinia. În Iathrib se răspândi apoi Islamul foarte de grabă și fu primit de partea cea mai mare a semințiilor Aus și Chazragj. La următorul peregrinaj, Mohamed se întâlni iarăși într-ascuns cu șaptezeci de bărbați din Iathrib de citi cele mai însemnate părți din Coran și-i îndatori cu jurământ la legea sa, pe când ei din partea lor juruiră că-l vor primi la sine și-l vor scuti, ca și pe unul dintre ai lor. După ce denumi Mohamed încă doisprezece prepoșiți – nouă din Chazragj și trei din Aus –, se întoarse el acasă. Koreișții însă auziră despre această înfățișare și luară o atitudine atât de ostilă, încât Mohamed îi sfătui pe credincioși să fugă la Iathrib și așa pribegiră încolo mai bine de o sută de bărbați cu familiile lor, pe când Mohamed, Abu-Bekr și Ali mai rămaseră în Mekka. Hotărându-se acum Koreișții să-l omoare pe Mohamed, fugi el împreună cu Abu-Bekr printr-o fereastră de dinapoia casei sale, pe când Ali se culcă pe patul său acoperindu-se cu mantaua sa. Trei zile rămăseră Mohamed și Abu Bekr ascunși într-o peșteră a muntelui Thaur aproape de Mekka, apoi grăbiră pe cămile spre Iathrib, pe când Ali, care fu liberat după închisoarea scurtă, îi ajunse acolo cu trei zile mai târziu. Aceasta este Hegjra sau fuga, care a avut loc în 16 iunie 622 și de la care se datează și era mohamedană.

Cu Hegjra începe o perioadă nouă în viața lui Mohamed. Până acum era Mohamed un profet prigonit și batjocorit, fiind inconjurat numai de puțini adepți

în Mekka, de aici înainte însă în Iathrib, care acum este Medinat En-Nabi, cetatea profetului numită și simplu Medina, devine el Emir sau principe al unui oraș, totodată însă profetul ca atare pășește îndărăt și la iveală iese mai mult legislatorul, politicianul și generalul. De aceea au și surele medinense alt caracter decât cele mekkane; ele, pe lângă lucirea sporadică a vechiului foc profetic, sunt de-a rândul prozaice, foarte amestecate cu elemente legislative.

Puține zile înaintea intrării în Medina, a pus Mohamed piatra fundamentală pentru o moșee (giamie) în Kuba, un orașel lângă Medina. De către medinensi fu el dus cu triumf în oraș și familiile cele mai fruntașe se întreceau rugându-l să fie oaspetele lor. Ca să nu ofenseze pe nimenea, se lasă Mohamed în seama lui Dumnezeu, declarând că acolo va găzdui unde-l va duce cămila sa. Ea îl duse la casa lui Abu Aiiâb, unde a locuit până ce și-a alcătuit o casă simplă pentru haremul său, care pe atunci consta numai dintr-o muier.

În acea casă trăia Mohamed de tot simplu, ca și medinensul cel mai neînsemnat. Îndată ce ajunse el în Medina, rândui și referințele sale. Lângă casa sa lăsa el să se zidească o moșee mare și aduse împăcare între Aus și Chazragi.

Credincioșii de loc din Medina primiră numirea Ansâr, ajutători, în opunere mekkanii veniți încolo, care se numeau Muhagjirun, emigranți. Aceștia din urmă n-aveau deloc avere, de aceea făcu Mohamed o înfrățire strânsă între tot câte unul din Ansâr și unul din Muhagjirun, care instituțiune fu însă ridicată după lupta de la Bedr. Afară de aceste două partide, mai era în Medina încă și o a treia, numită Munafikun, *i.e.* fățarnicii, care de obște nu se arătară vrăjmași lui Mohamed, ba chiar luau parte la întreprinderile lui; dacă însă îi mergea rău, atunci îl părăseau și nu voiau nimic să știe despre Islam. În fruntea acestui partid stătea Abdallah Ibn Ubei, înainte de Mohamed, cel mai cu vază bărbat din Medina. Ca diplomat, trebuia Mohamed cu cea mai mare cruzare să se poarte cu acest partid. Însă, cu cât creștea puterea sa, cu atât se micșora și partidul, până ce dispăru cu totul în Islam.

Una dintre cele mai însemnate probe i se părea lui Mohamed câștigarea jidovilor numeroși din Medina pentru Islam, de aceea se și ocupă el detailat cu ei în surele medinense. El căuta să le dovedească anume că învățătura sa nu este deosebită de cea a lor și se referea la cărțile sfinte ale lor, în care ar fi profetită venirea lui; afară de aceea, primi el postul jidovesc de ziua împăcării și le porunci credincioșilor la rugăciune să se îndrepte spre Ierusalim, și nu spre Mekka. Jidovii însă nu-l puteau recunoaște ca Messia, nefiind și el jidov, și-și băteau joc de el, așa că el îi amenință cu muncile iadului pentru nătângia lor, iar mai târziu, când îi încuvințau puterile, purta el luptă de nimicire contra lor. Asemeni mută el postul pe luna Ramadân și porunci ca credincioșii la rugăciune să se îndrepte spre Mekka.

Îndată ce și-a întărit Mohamed poziția sa în Medina și a ordonat afacerile comunității sale, el trebui să cugete la supunerea mekkanilor, spre a câștiga sanctuarul național pentru credincioșii săi. El vesti, deci, războiul sfânt contra mekkanilor, după ce emise înainte de toate rânduiala ca niciun credincios să nu fie pedepsit cu moartea pentru omorârea unui necredincios.

Ostilitățile sale le începu el pândind caravanele mekkane și se hotărî, după unele întreprinderi mai mici, să le dea mekkanilor o lovitură simțitoare. Venind vestea că o caravană mare, încărcată cu odoare bogate, având o mie de cămile, se întoarce din Siria

spre Mekka, sub conducerea lui Abu Sofîan, cel mai de frunte bărbat din seminția Adb Șems, Mohamed căută să-i închidă drumul și să o prindă.

Adu Sofîan însă presimți ce va să fie și-l înconjură pe Mohamed, abătându-se spre mare de la drumul obișnuit al caravelor, care ducea peste Bedr și cerând totodată prin curieri ajutorul mekkanilor. Îndată purceseră cam 1 000 de mekkani, între care 700 de călăreți pe cămile și 100 pe cai, pe drum însă le veniră înainte alți curieri de-ai lui Abu Sofîan, care vestiră că el a scăpat acum de pericol; cam a treia parte din ostași se întoarseră atunci la Mekka, iar ceilalți hotărâră să meargă la Bedr și să ocupe acolo o poziție ofensivă.

Auzind despre apropierea dușmanilor, Mohamed se hotărî să atace dușmanul, după ce frânase rezistența celor din partidul Ansâr, care voia mai bine să câștige prada decât să se lupte. Așa ocupă Mohamed fântânile de la Bedr cu o ceată, drept că mică, numai de 300 de inși, între care 70 de Muhagjirun, cu toți însă viteji până la moarte. A doua zi se pogorâră mekkanii, orbiți de lumina soarelui dimineții, spre moslemii de pe colina de nisip, pe care tăbărașeră și care se muiase peste noapte în urma unei ploii. Trei mekkani din cei mai de frunte – Otba, fiul său El-Valid și Șeiba – provocară la luptă trei moslemi, deci ieșiră Hamza, unchiul lui Mohamed, Ali, vărul acestuia, și Obeida Ibn El-Harith. Peste scurt timp zăceau cei trei mekkani morți la pământ, pe când în partea moslemilor numai Obeida fu greu rănit.

După aceea se încinse o luptă dezordonată, în care moslemii, răzbunându-se pentru chinurile suferite, ucideau fără cruțare pe mekkanii cei descurajați prin căderea conducătorilor lor. Înaintea tuturor se lupta Ali, care nu mai singur făcu capătul la douăzeci și doi de vrăjmași. Spre amiază aruncară mekkanii zalele și o apucară la fuga sălbatică, lăsând în urma lor cam 70 de uciși și cam tot pe atâția prizonieri.

În decursul luptei, Mohamed se ruga într-o colibă ce i-o făcură adepții săi, din crengi, și acolo iarăși căpătă o afecțiune epileptică, în urma căreia credea că ajutorul lui Dumnezeu este de partea lui. În acea stare, văzu el anume mii de îngeri luptându-se contra dușmanului și el singur ridică un pumn de nisip și-l aruncă în mod simbolic asupra dușmanului. Vestea despre înfrângerea și moartea atâtor bărbați nobili produse consternare în Mekka, pe când în Medina răsunau chiote de bucurie, iar Mohamed își câștigă astfel teren fix. Cât de neînsemnată era această luptă mică, totuși izbândă morală era incalculabilă. Din toate părțile, arabii plini de așteptare începută să privească spre Medina. La intrarea sa în Medina, Mohamed primi vestea întristătoare că fiica sa Rukkeiia, soția lui Othmân, murise; de aceea Othmân nici n-a luat parte la lupta de la Bedr, pentru că trebuia să rămână acasă spre a o îngriji pe bolnavă. Totuși, el și mai mulți medinensi frunțași primiră o parte din prada cea bogată care consta din cămile și cai, iar Mohamed își opri sie sau, mai bine zis, luă pentru scopurile politice a cincea parte din pradă.

Îndată după lupta de la Bedr, se îndreptă Mohamed contra seminției jidovești Band Keinuka, ce nu voia să se supună autorității sale, și împresură cetatea ei, care era o suburbie a Medinei. După o împresurare de paisprezece zile, capitulară jidovii și, la intervenția lui Abdallah Ibn Ubei, căpătară ei drum liber spre Siria.

Între aceea durară dușmăni între Mohamed și mekkani mai departe, până aceștia din urmă sfârșiră cu înfrângerea. În anul 625, purcese Abu Sofîan, care acuma era capul mekkanilor, cu 3 000 de inși, între care mulți beduini din seminția Kinana, 3 000

de cămile și 200 de cai spre a se răzbuna pentru înfrângerea de la Bedr. Mohamed voia să aștepte dușmanul în Medina, ca astfel să-i silească pe toți medinensinii la luptă pentru orașul lor, însă oastea lui cea bucuroasă de luptă îl împingea mereu, încât el purcese cu 1 000 de inși, între care și 300 de Munafkun, sub conducerea lui Abdalah Ibn Ubei, care îl părăsira, scurt timp înainte de luptă. Mohamed se postă la piciorul muntelui Ohod cu fața spre Medina, iar dușmanii se puseră între el și Medina. Pe când la mekkani se aflau 700 de inși cu zale și 100 de arcași, Mohamed nu avea călăreți deloc și numai 50 de arcași, pe care îi postă la aripa stângă, spre a reține cavaleria dușmanului. Lupta începu iarăși cu hărțuiri singulare și era cea mai aprinsă în jurul steagului Koreișiiților. Acum se pleca izbânda pe partea moslemilor, care intrară în tabără și începură să prade, când arcașii părăsira poziția lor, ca și ei să prade. Atunci năvăli Châlid, mai târziu luptătorul cel mai aprig pentru Islam, cu cavaleria și-i împrăstie pe moslemi. Între cei căzuți se afla și Hamza; chiar Mohamed însuși ajunse în pericol și trebui să se lupte cu arcu și cu lancea; o lovitură de piatră îi scoase un dinte, iar altele îl aruncară fără conștiință de sine la pământ, încât lipașii săi îl țineau de mort și o apucară la fugă. Unii, care țineau cu credința la el, rămaseră numai singuri la el și-l scutiră cu trupurile și apoi îl duseră pe deal într-o prăpastie, pe când învingătorii nu cutezară să se suie pe deal și să-i prigonească mai departe pe moslemi. Când auziră ei că Mohamed trăiește, se vorbiră ca la anul să se întâlnească iarăși la Berd pe același timp, și apoi se depărtară după ce pierdură douăzeci de inși. Mohamed însă pierdu 70 de inși și toate rodirile izbânzii sale de mai înainte. Dar, prin energia lui, își veni el curând în fire după lovitura aceasta.

În revelațiunile sale, îi învinuia el pe lipașii săi de necredință și neascultare, trimise din când în când ceva oaste contra beduinilor, care începură a fi neliniștiți, și se îndreptă contra seminiței jidovești dușmănoase Nadâr, pe care o sili să emigreze: în parte la Siria, în parte la Chaibar, o localitate câteva zile depărtare de Medina, iar pământul lor îl împărți între cei ce erau Mugagjirun. Pe la finele anului purcese cu o trupă puternică la Bedr, și-i așteaptă acolo pe Koreișiiți, care însă nu veniră, din cauza secetei prea mari.

Într-aceea, Abu Sofiân nu stătea cu mâinile în sân. După ce se aliase cu seminițele din Negj, care erau în vrăjmășie cu Mohamed, purcese, la începutul anului 627, cu o oaste de mai mult decât 10 000 de inși, în care se aflau numai mekkani 4 000 de inși, spre Medina. Întru această nevoie, întări Mohamed, la sfatul unui sclav persic cu numele Salmân, orașul cu un șanț larg și cu valuri, și se puse după valuri cu 3 000 de inși. Și seminița jidovească Kureiza trecu de partea lui Abu Sofiân, însă mekkanii cei neîndătinăți cu arta asedierii nu putură nimic izbuti față de obstacolul acesta neobișnuit și nearabic. Greutăți la menajare, diplomație iscusită din partea lui Mohamed și vremea cea rece de iarnă pe la Medina, după o furtună de noapte, care le răsturnă corturile, toate acestea îi siliră pe mekkani să se retragă cu fuga după o asediere de o lună și zece zile. Îndată ce se depărtară aceștia, îi chemă Mohamed pe moslemi la luptă contra celor din seminița Kureiza și-i asedie pe aceștia în cetatea lor, până ce capitulară ei siliți de foame; după aceasta omorî Mohamed toată partea bărbătească, iar muierile și copiii îi vându în sclavie.

După această expedițiune nenorocită a Koreișiiților, puterea lui Mohamed stătea mai sus decât orișicând. Koreișiiți fură strămtorați la defensivă și acum era numai o

problemă de timp când vor capitula. După mai multe întreprinderi mai mici contra unor seminiți Beduinice, se hotărî Mohamed, după ce lipsise șase ani din Mekka, să facă peregrinajul la Kaaba. Însoțit de 1 500 de inși, înarmați numai cu sabia, care era unica armă era iertată peregrinilor, purcese el în luna Zul-Kaada la peregrinajul cel mic; totuși, nu i se încrezură, ci îi ieșiră înainte cu armele, așa încât el înconjură spre Hudeibiia, la marginea hotarului sfânt din Mekka. Aici fu încheiat un armistițiu pentru zece ani, în care se mai afla, între altele, și hotărârea lui Mohamed să-i fie încuviințat pe timpul peregrinajului din anul viitor să petreacă trei zile în Mekka. Deși în acest pact fu el tratat numai ca „Mohamed, fiul lui Abdallah“, și nu ca profet, totuși el fu aici întâia dată recunoscut prin urica o putere independentă și putea acum, în decursul armistițiului de zece ani să răspândească Islamul după plac. După întoarcerea sa, îi supuse el pe jidovii din avutul oraș Chaibar și-i lăsă acolo arendași pe pământul lor propriu. În anul viitor, împlini el, împreună cu 2 000 de credincioși, peregrinajul cel mic, care-i fu conces în urma pactului pentru trei zile, în care timp se depărtară Koreișiiții din Mekka. Pe timpul petrecerii lui Mohamed în Mekka, se convertiră la el Châlid, învingătorul de la Ohod și Amr, care a cucerit mai apoi Egiptul, amândoi cei mai iscușiți generali ai Islamului. De acum înainte întreprinderile lui Mohamed erau tot mai grandioase. Islamul avea să devie religiuena lumii, de aceea în revelațiunile sale se porunca de acum înainte război împotriva tuturor necredincioșilor. Mohamed trimite scrisori către împăratul din Bizanț, către regele Persiei, către negusul Abissinieci și către ceilalți, provocându-i peremptoriu să-l recunoască de trimisul lui Dumnezeu, să primească Islamul și să se supuie sub stăpânirea lui. Drept că solii fură tratați cu răs și batjocură și numai lociitorul din Egipt îi răspunse și-i făcu dar două slave, din care una cu numele Mâriia, o muier Coptică, și-o ținu el pentru sine.

Chiar în același an purcese o oaste cu 3 000 de moslemi, sub conducerea fiului său adoptiv Zeid, până la Marea Moartă, unde fu bătută de către grecii cei mult mai numeroși la Muta. Aici căzu Zeid și numai prin prudența lui Châlid se mântuiră fărâmițele oștirii. Însă alte expediții războinice restituiră vaza lui Mohamed, la hotarele Siriei.

Violându-se din partea mekkanilor pactul încheiat cu ei, i se oferi lui Mohamed un prilej favorabil să aducă acum și Mekka sub stăpânirea sa. Deși Adu Sofiân fu trimis la Medina, ca să-l mokomească pe Mohamed, acesta din urmă înarmă o oștire de 10 000 de inși și apără pe neașteptate, în Ramadân 630, înaintea sfinteii cetăți. Față de o astfel de putere erau Koreișiiți cu totul fără scut și așa îngâmfatul Abu Sofiân trebui să vie rugându-se pentru milă în tabăra lui Mohamed și să primească Islamul. Însă Mohamed ca învingător se purtă cât se poate de blând. El îi făgădui lui Abu Sofiân că va fi îndurător față de toți mekkanii care se vor ține închiși în casele lor sau în Kaaba, ori vor căuta adăpost în casa lui Abu Sofiân. După aceea împărți el oștirea sa în patru cete și intră cu liniște în Mekka; numai Châlid avu o luptă scurtă cu Ikrima, fiul lui Abu Gjahi.

Întâiul lucru al lui Mohamed în cetatea cucerită fu că el înconjură Kaaba de șapte ori călare, apoi intră, curăță sanctuarul de idoli și își făcu acolo rugăciunile. După acestea lăsă el să se vestească amnistie generală, de la care erau excluse numai patru persoane. Trecând partea cea mai mare a mekkanilor la Islam, se îndreptă Mohamed apoi contra seminiței puternice a Thakifișilor și-i bătă în pasul Honein, după o luptă crâncenă, care la început semăna să fie pierdută pentru dânsul. Prada

I cea mai imensă fu împărțită între Koreișiți și Beduini din împrejurime, ca astfel să fie câștigați pentru Mohamed, pe când Ansâr, oamenii de credință ai lui Mohamed, care aduseseră biruința în lupta acum pierdută, fură mângâiați cu aceea că Mohamed însuși este de partea lor. Cetatea Taif capitulă abia mai târziu. În anul următor, numit „anul deputațiunilor“, primi Mohamed din toate părțile deputațiuni de supunere de la Beduini, care e drept că numai de fața lumii se convertiră la Islam, gata fiind, la orișice ocaziune binevenită, să se lepede iarăși de el. Cu caravana peregrinilor merse, de astă dată Adu Bekr, pentru că Mohamed nu voia să calce tărâmul Mekka până ce păgânismul nu va fi fost stârplit cu desăvârșire de acolo. Spre acest scop, hotări Mohamed ca de acum înainte să nu mai participe vreun păgân la peregrinajul spre Mekka și că, după ce vor trece lunile sfinte, să înceapă războiul de nimicire contra tuturor necredincioșilor, care nu sunt scutiți prin oareșicare contracte. Așa fu stârplit în scurt timp păgânismul din Arabia, pe când creștinii și jidovii fură suferiți ca supuși ce plăteau bir, însă creștinii se contopiră cu totul în Islam, pe când jidovii cu toții fură alungați din Arabia de către Omar.

În anul 631 avu loc și expedițiunea spre Tabuk, pentru înfrângerea semințiilor de pe lângă hotarul Siriei, care seminții, în urma împrejurării că Mohamed rămase învins la Muta, se răsulară. Această expedițiune războinică era ultima pe care o întreprinse profetul, cel ce îmbătrânea acum cu grabă în urma necazurilor celor multe prin care trecuse în viața sa.

Ultimul său peregrinaj, așa-numitul „peregrinaj de rămas-bun“, îl întreprinse Mohamed în martie 632. Înaintea a mai mult decât 40 000 de peregrini ținu el, pe muntele Arafât, o cuvântare, punându-le la inimă așezămintele Islamului și adăugând încă și altele noi, între care și hotărârea pentru calcularea timpului după ani curat lunari de câte douăsprezece luni. Că acesta a fost ultimul peregrinaj se pare că a prevăzut-o el; doar conștiința sa sumeață că și-a împlinit pe pământ misiunea sa se poate observa din cuvintele sale de rămas-bun:

„Astăzi am împlinit religiunea mea pentru voi și am umplut măsura îndurării mele față de voi; și este voința mea ca Islamul să fie religiunea voastră.

Eu am împlinit misiunea mea; v-am lăsat în urmă cartea lui Dumnezeu cu porunci răsvedite; și dacă le veți împlini, nu veți umbla rătăcind“.

După întoarcerea sa la Medina, se ocupă el iarăși cu pregătiri pentru o expedițiune mare împotriva Bizanțului, însă în decursul acestor pregătiri se îmbolnăvi greu de niște friguri, în care fantază. Încă o dată se mai înfiripă în el flacăra vieții și, pe când conducea Abu Bekr în locul lui rugăciunea, apără el deodată în moșee și ținu pentru ultima oară către credincioși o cuvântare scurtă, dar puternică, având moartea înaintea ochilor săi.

Puține ore mai târziu, cam pe la amiază zi, în 8 iunie 632, muri el liniștit în brațele soției sale favorite Aișa, fantazând despre cer și îngeri și lăsând ca testament pentru urmașii săi cucerirea Siriei sau, în înțeles mai larg, supunerea întregii lumi.

III. CORANUL

1. Prima și cea mai importantă întrebare este ce fel de materii au servit ca substrat la alcătuirea Coranului? Netăgăduit că iudaismul și creștinismul au fost izvoarele principale ale învățaturii lui Mohamed. După cum am amintit deja, în capitolul precedent, Mohamed nicidecum n-a avut el însuși Sfânta Scriptură în mână, deoarece în întregul Coran nu se află urme de conștiință mai exactă a cărților biblice. Mai multă atingere a avut Mohamed cu jidovii, precum se vede aceasta din istoria vieții sale, și de la ei a și luat el învățătura fundamentală a Islamului: La ilaha illa Allahu, nu este Dumnezeu afară de Dumnezeu. Dar, deoarece el însuși nicidecum nu citise Testamentul Vechi, ci cunoștea unele episoade din el numai din auzite, de aceea istorisirile sale sunt cu caracter cu totul legendar. Numai într-un singur loc, de tot scurt, este un citat direct din Testamentul Vechi, și anume sura XXI, 105: „Și noi am scris în Psalmi după îndemnare: Să moștenească pământul servii mei cei drepecți“, care loc este luat din Ps. XXXVII, 29. Dar și aceste cuvinte Mohamed trebuie să le fi auzit din gura unui jidov.

Asemenea a auzit el de la un creștin neînvațat că Hristos le-a făgăduit lipașilor săi că după el va veni unul care-i va conduce întru tot adevărul (Ioan XVI, 7); el aceste cuvinte le referi la sine, în sura LXI, 6 și, dacă poate i-a tâlcuit acel creștin deosebirea dintre „Paracletos“ și „Periklytos“, de aici nu rezultă că Mohamed să fi citit Testamentul Nou, căci este ceva absurd să presupunem că el ar fi cunoscut limba greacă. Este lucru foarte îndoios că pe timpul acela exista o traducere a Sfintei Scripturi în limba arabă, și mai multe argumente sunt contra decât pro.

Creștinii arabi erau numai foarte superficial convertiți, încât califul Ali s-a exprimat cu privire la o seminție arabică creștină: „Cei din seminția Taghlib nu sunt creștini și din creștinism au primit numai băutul vinului“. Toate întocmirile la acei creștini erau siriene și literatura lor din timpul acela încă este siriană. Dacă și este lucru îndoios că înainte de Coran exista vreo carte arabă, de tot îndoios este că și Testamentul Vechi ar fi existat pe atunci în traducere arabă. Și că tocmai jidovii din Iathrib i-ar fi dat lui Mohamed cărțile lor sfinte, din care și ei pricepeau de tot puțin, ar fi ceva cu totul contra sfelii superstițioase, în urma căreia se temeau chiar jidovii înșiși să se atingă de cărțile lor sfinte, cu atât mai mult acumă să le dea în mâinile unui credincios. Afară de aceea, ar fi fost de lipsă ca Mohamed să priceapă limba ebraică sau cea arameică, deoarece nu se poate cugeta la o traducere judeo-arabică pe timpul acela. Cu rezultatul că Mohamed n-a putut citi Biblia, devine irelevantă întrebarea ori de putea el în de comun citi și scrie. Moslemii în privința aceasta se contrazic de-a dreptul, deoarece unii o susțin, iar alții o tăgăduiesc. Sunniții mai mult sunt contra, pe când șiiții cred că ar fi ceva nevrednic de profet, ca el să nu fi știut nici măcar principiile științei. Așa se vede aceasta cu privire la armistițiul încheiat la Hudeibiia (vezi cap. precedent). Acolo spune tradiția că Mohamed să fi șters din contract cuvintele „rasulul-Iahi“ (trimisul lui Dumnezeu) și să fi pus în loc cu